

REPUBLIKA SRBIJA
NARODNA SKUPŠTINA
ŠESNAESTA POSEBNA SEDNICA
U JEDANAESTOM SAZIVU
7. jun 2018. godine

(Sednica je počela u 10.35 časova. Predsedava Maja Gojković, predsednik Narodne skupštine.)

*
* *

PREDSEDNIK: Poštovani narodni poslanici, poštovani ministri Vlade Republike Srbije, vaše ekscelencije, poštovani gosti, dame i gospodo, otvaram Šesnaestu posebnu sednicu Narodne skupštine Republike Srbije u Jedanaestom sazivu.

Kao što vam je poznato, ovu posebnu sednicu sazvala sam radi obraćanja Njegove ekscelencije gospodina Andreja Danka, predsednika Nacionalnog saveta Slovačke Republike.

Čast mi je da u ime Narodne skupštine i u svoje ime pozdravim Njegovu ekscelenciju gospodina Andreja Danka.

Pored njega, pozdravljam i ostale uvažene članove delegacije Nacionalnog saveta Slovačke Republike, takođe ministre u Vladi Republike Srbije, kao i predstavnike diplomatskog kora u Republici Srbiji koji prisustvuju današnjoj sednici.

Sada molim Njegovu ekscelenciju gospodina Andreja Danka da nam se obrati.

Izvolite, ekscelencijo.

ANDREJ DANK: Uvažena gospodo, predsednice Narodne skupštine gospodo Majo Gojković, uvažene poslanice, uvaženi poslanici, ekscelencije, draga braćo Srbi, građani Srbije i naši voljeni Slovaci, danas ispisujemo novo poglavlje slovačko-srpskih odnosa.

Velika mi je čast što mogu da vam se obratim i da vas pozdravim u ime slovačkog parlamenta, u ime slovačkog naroda i naših nacionalnih manjina.

Tokom dugih vekova, otkako naše narodne zajednice naseljavaju područja pod lukom Karpata i na Balkanskom poluostrvu, spaja nas velika

evropska reka Dunav, kao i davna slovenska spona kada su naši preci zajedno naseljavali centralno-jugoistočnu Evropu. Našu sudbinu spajaju dve reke istog imena – Morava. Ona severnija je do današnjeg dana simbol prve državne tvorevine starih Slovaka, Velikomoravske kneževine. Ona južnija je dugi niz godina nosilac života za srpski narod. Egzistencija i nastanak Velike Moravske u devetom veku je istorijski momenat kada se između starih Slovaka i Srba počela stvarati spona zajedničke pripadnosti, zajedničkog jedinstva.

Deo istorijski prve organizovane državne tvorevine Slovena, koju su utemeljili naši slovenski preci, činili su takođe i Lužički Srbi. Učenjaci Soluna, današnji patroni Evrope, Sveti Ćirilo i Sveti Metodije doneli su 863. godine starim Slovacima prvo pismo – glagoljicu. Obrazovali su i prosvetili mnoge slovačke plemiće, od kojih su postali hrišćanski apostoli. Oni su na čelu sa Gorazdom, prvim slovačkim biskupom, doneli pismo i hrišćanstvo i Južnim Slovenima.

Na prelasku devetog u deseti vek Srbija i Makedonija postale su utočište za učenike Svetog Ćirila i Svetog Metodija, koji su morali da pobegnu iz Velikomoravske kneževine. Najznačajniji slovački učenjaci i iseljenici bili su Sveti Kliment Ohridski i Sveti Naum. Na obalama Ohridskog jezera osnovan je manastir u kome je Sveti Kliment osnovao književnu školu. Zahvaljujući toj školi Ohrid je postao najznačajniji centar kulture i obrazovanja južne i istočne Evrope. Vaši srpski preci su i zahvaljujući ohridskoj školi prvobitno pismo pojednostavili i do današnjeg dana koriste ćirilicu u svom običnom životu.

Kako bismo mogli da razumemo sadašnjost i istovremeno razumno projektujemo budućnost, potrebno je da poznamo svoju nacionalnu istoriju. Ovo poznavanje ne sme da bude razlog za nacionalnu zaslepljenost i egoizam. Iz istorije treba da se izvuče pouka, ali ne treba istoriju živeti. Nemojmo onda otvarati istorijske rane i nemojmo ih kao moderni narodi prenositi u modernu politiku 21. veka. Mi smo narodi koji su puno propatili, mi smo narodi koji su se puno borili za svoje državne tvorevine, ali zato imamo veća srca i zato smo srčaniji prema našim nacionalnim manjinama. Kao slovenski narodi znamo da praštamo, čak i onima koji nas ozleđuju često pomažemo.

Srbe i Slovake smatram ponosnim i samosvesnim narodima. To smo dokazali ne samo jednom, i tokom duge muslimanske okupacije, kada su Turci prodrli kod nas u Evropu. Želim da se poklonim hrabrosti srpskog naroda, koji je u to vreme štitio ostatak Evrope. U Bici na Kosovu polju 1389. godine kraj srpskih ratnika stajali su i slovački ratnici koji su došli u pomoć iz Ugarske. Srbi se, uprkos snažnom turskom ugnjetavanju, nisu predali i sačuvali su svoj nacionalni identitet. Uvek ću to pričati kod kuće. Bili ste prvi koji su branili

Evropu od napada i štitili našu religiju, vrednost i kulturu. Za to vam pripada poštovanje i čast.

Zaštita hrišćanstva i drugih evropskih vrednosti koštala je puno srpski narod. Opustošene delove Vojvodine od 1690. godine postepeno su naseljavali i Slovaci. Primili ste ih s ljubavlju, otvorenih ruku i uz prijateljstvo. Zato se u ime tih Slovaka i ja poklanjam vašem gostoprimstvu. Retko koji narod je daleko od domovine, teritorije odakle su došli, sačuvao kao nacionalna manjina svoj maternji jezik. Vi ste imali tu veličinu da se uspeo sačuvati njihov jezik i sada su Slovaci treća najbrojnija nacionalnost u tom severnom delu Srbije.

Dozvolite mi zato da sada pozdravim svoje voljene zemljake iz Kovačice i Bačkog Petrovca, koji su sedišta slovačke kulture i jezika, koje su do dana današnjeg sačuvali. Dragi moji zemljaci, dragi moji voljeni Slovaci, želim da se poklonim i vama, vašoj snazi, želim da se poklonim vašem divnom slovačkom jeziku koji ste očuvali, vašoj tradiciji, umetnosti, kulturi, vašim plesovima i igrama. Jako se ponosimo vama.

Želim da se zahvalim Republici Srbiji za iskrene napore u očuvanju slovačke nacionalne manjine. Takođe želim da se zahvalim za podršku koju naša nacionalna zajednica dobija od srpske države. Ubeđen sam da su vojvođanski Slovaci lojalni građani Srbije. Kao predstavnik najstarije političke stranke Slovaka ponosan sam na to s kakvom vitalnošću i s kakvim poštovanjem naši sunarodnici čuvaju narodnu tradiciju svojih predaka daleko od matične zemlje. Galerija Zuske Medveđove, Matica slovačka u Srbiji, Muzej vojvođanskih Slovaka, Slovački izdavački centar i Galerija naivne umetnosti u Kovačici su živi primer svega toga.

Dozvolite da se zahvalim Nacionalnom savetu slovačke nacionalne manjine za dostojno političko i društveno predstavljanje Slovaka. Biće mi drago ukoliko pozitivan odnos Srba prema Slovacima ostane i u budućnosti. Slovaci su trajni deo države Srbije. Srpsko-slovački odnosi bili su na vrlo dobrom nivou i u vreme prosvetiteljstva. Prva četiri direktora prve srpske gimnazije, u Sremskim Karlovcima, bili su učenjaci Slovačke – Andrej Volni, Jan Gros, Pavel Magda i Karlo Rumi. U Srbiji je radio i znameniti slovački slavista Pavel Jozef Šafarik, koji je od 1819. godine i prvi direktor srpske gimnazije u Novom Sadu.

Srpskoj marljivosti i vašem ponosu divili su se već i naši narodni prosvetitelji u vreme narodnog preporoda polovinom 19. veka. Uvek ste bili naša podrška, uvek ste bili naša braća koja su uvek bila spremna da nam pomognu. Veliku pomoć slovačkom narodnom pokretu koji su tokom 1848. i 1849. godine vodili Ljudevit Štur i Jozef Miloslav Hurban pružili su upravo njihovi srpski prijatelji. Osim srpskih dobrovoljaca koji su aktivno učestvovali

u borbama za slovačku nezavisnost, slovačke dobrovoljačke jedinice podržavali su i srpski plemići, i to isporukom oružja i finansiranjem vojske.

Bliskost i uzajamno razumevanje naša dva naroda dokazuje i otpor prema habzburškom ugnjetavanju. Srbi su od 1914. godine morali da se brane od ogromne agresije od strane Habzburgovaca, čije su osvajačke ambicije gurnule ceo svet u Prvi svetski rat. U tom su Slovaci izrazili solidarnost sa srpskim narodom prilikom pobune 71. (Trenčinskog) pešadijskog puka u srpskom gradu Kragujevcu. U Trenčinskom ili tzv. „drotarskom“ puku prevladavale su simpatije prema srpskim pobunjenicima, tzv. komitačima, u gradu Kragujevcu. Početkom juna 1918. godine odbili su da stupe na front i pobunili se protiv austrijskog rukovodstva. Posledica te vojne pobune, koja je bila jedna od najvećih pobuna u istoriji Prvog svetskog rata, bilo je pogubljenje 44 slovačka vojnika. Ovih dana navršava se tačno sto godina od tog događaja. U znak sećanja na njih iskreno želim da pozdravim građane Kragujevca i zahvaljujem se na poštovanju koje nakon tako dugog perioda oni još uvek odaju.

Velika je šteta da su se jugoslovenski narodi, kako smo ih zvali, podelili. U tom smislu želim da upozorim na činjenicu da su Srbi i Slovaci uprkos tome vrlo bliski slovenski narodi. Imamo puno toga zajedničkog i zato je potrebno i danas intenzivirati našu komunikaciju i mnogo više razmenjivati iskustva i međusobno učiti jedni od drugih.

Ne živimo u lakim vremenima. Živimo u vremenima egoizma, sebičnosti, u periodu kada informacije uništavaju ljudske odnose. Tim pre bi trebalo da vršimo ocenu informacija koje dobijamo. Živimo u opasnom vremenu i u opasnom vremenu za našu decu. Učinimo sve u pravcu da iskreno prevazilazimo probleme. Učinimo sve da i naša deca smatraju mir kao nešto što se podrazumeva. Borimo se protiv cinizma, protiv zlobe, protiv zla. Imenujmo probleme i tražimo njihova rešenja.

Mi Slovaci živimo u srcu Evrope. Često govorim da nam upravo ta činjenica što živimo u srcu Evrope daje viši stepen empatije. Poštujemo sve evropske narode, ali ipak slovenski narodi su nama najbliži. Zato mislim da je došlo vreme da slovenski narodi više međusobno komuniciraju i sarađuju. Slovačka diplomatija i naši vojnici puno puta su već dokazali da to i možemo. U mirovnim snagama mi nismo napadački narodi, ali ako neko posegne na nešto naše, znamo da se branimo. Srpski narod preživeo je težak period. Saosećamo i saosećali smo sa vama.

Stav Republike Slovačke što se tiče rešavanja pitanja AP Kosova i Metohije ostaje jednak i principijelan. Kao jedna od malobrojnih država odbili smo da priznamo nezavisnost Kosova, i taj slovački stav se ne menja niti će se menjati. Ukoliko postoji mesto gde treba da se rešavaju problemi kosovskog

stanovništva, to je Beograd. U tom smislu jednako otvoreno podržavamo otvoren i pragmatičan dijalog.

Pre svega cenim vaš otvoren i konstruktivan dijalog. Vrlo detaljno sam informisan od strane predsednika Republike Srbije, od strane predsednice Vlade, pre svega od strane moje koleginice o tome kako Srbija postupa predusretljivo. Međunarodna zajednica, međutim, mora da bude više fer prema Srbiji. Slovaci su spremni da pomognu bratskom slovenskom narodu kao i drugima na Balkanu. To je naša obaveza i prema bratskom srpskom narodu koji nam je u bezbroj slučajeva pomogao u prošlosti.

Imate ambiciju da uđete u strukture EU. Proces integracija je vrlo složen. U tom smislu nudimo vam pomoć na jednoj strani našim iskustvima iz pristupnih pregovora i našim iskustvima kao punopravnog člana EU. O tome da li ćete ući, morate da odlučite sami i slobodno. Što možemo mi da vam pružimo jesu naša iskustva i greške koje smo načinili u tom procesu. Uveravam vas da će Slovačka i dalje da vam pruža konzistentnu podršku što se tiče širenja EU. Ukoliko Srbi tako odluče, trebalo bi da budu jedan od prvih naroda koji će ući u tu zajednicu. Svakako, poštujemo vašu slobodnu volju.

Dugoročno na čelu Višegradske grupe u okviru koje ćemo predsedavati od jula ove godine i na drugim susretima evropskih lidera govorimo da upravo vi treba da budete ti kojima će se odstraniti nepravda, upravo vi treba da budete ti koji treba da uđu kao jedni od prvih. Zemlje EU ćemo voditi ka tome da više podržavaju Srbiju. Nespremnost aktivnom pristupu u ovom procesu za nas nije prihvatljiva. Uveren sam da sve zemlje koje žele da postanu članice treba da imaju fer pristup i ukoliko, svakako, ispunjavaju prethodno određene kriterijume.

Članstvo u EU Slovačkoj je donelo čitav niz različitih mogućnosti. Zahvaljujući učešću u evrozoni postigli smo i napredak na mnogim područjima. Republika Slovačka ove godine slavi 25. godišnjicu svoje državnosti. Mi smo stari slovenski narod koji, međutim, ima vrlo kratko svoju državu, za koju smo se dugo borili i tim pre želimo da očuvamo ovu državu, da je razvijamo, polazeći od našeg istorijskog iskustva da samo u jednom kratkom periodu sada sami upravljamo svojom sudbinom.

Svakako, članstvo u EU je veoma značajna i bitna odluka. To je jedan vrlo vitalan projekat, koji zahteva reforme i ima i svoje greške. Prednosti „Šengena“ su nesporne. Prednosti što se tiče kolektivne bezbednosti su još značajnije.

Želim, međutim, da vas upozorim i na nedostatke, na greške koje smo mi Slovaci napravili prilikom ulaska u EU. Molim vas da sačuvate više svoju vodu, svoja zemljišta, svoje minerale, odnosno prirodna bogatstva. Nemojte se plašiti da uključite ove elemente i u svoj Ustav.

Ukoliko se otvarate, očekujte reciprocitet i od druge strane. Čuvajte svoje brendove, čuvajte svoj nacionalni identitet, čuvajte svoje ljude. Nemojte se plašiti socijalnih reformi. Nemojte se plašiti da steknete uvid u zapadne zakone o radu. Ako sam govorio o 13. i 14. plati kod nas, u državama kao što je to recimo Portugalija to je nešto sasvim uobičajeno. Neki građani Slovačke su mislili da sam poludeo. Mi smo uspjeli da uvedemo i 13. i 14. platu, koja doduše još nije obavezna, ali je oslobođena poreza i doprinosa.

Pohvalio sam se vrlo ponosno austrijskom kolegi i bilo je moje iznenađenje kada sam od njega čuo da Austrija poznaje i 15. i 16. platu. To su fenomenali socijalnog sistema. To su specifičnosti koje se odnose na godišnje odmori, na bonove za topli obrok i slično. Pratite ove tendencije, jer to bi trebalo da postane u budućnosti prirodni sastavni deo Zakona o radu, koji čuva prava naših zaposlenih.

Kao država Višegradske grupe otvarali smo temu kvaliteta hrane. Borili smo se da, ukoliko kupimo proizvod koji je jednako označen, on ima i jednaku strukturu i kvalitet. Prvo su nam se smejali, međutim, mojoj političkoj stranci uspelo je da otvorimo ovu temu na nivou Vlade i na nivou Višegradske grupe i na nivou EU danas. Evropska komisija sada više ne govori da to nije istina. Mi smo građani iste kategorije, ali moramo i da se borimo za ova naša prava. Iskreno govorim o stvarima o kojima želim da govorim sa vama danas a koje je moguće prevazići. Evropska unija jeste jedinstven projekat i isplati se raditi na njoj, isplati se razvijati je.

Napravili ste ogroman posao. Mi smo za 25 godina doživeli dinamičke promene i danas mogu da kažem da je Republika Slovačka jedna od retkih bivših istočnoevropskih zemalja koje imaju evro, koja proizvodi najviše automobila u odnosu na broj stanovnika i ima čitav niz još uvek otvorenih stvari koje treba da promeni prema našim građanima. Govorimo o promenama plata, govorimo o nedostatku radne snage.

Govorimo i o još jednom značajnom problemu, a to je problem fragmentirane političke scene. To nije problem isključivo Slovačke, to je problem Evrope. Što više vreme prolazi, teže je sastaviti vladu. Manjeodgovorni političari dolaze na vlast. Dovoljno je da imate jednu lažnu vest koja dođe u pravo vreme pre izbora i to pomaže subjektima koji, recimo, nemaju ni političko sedište, ni program, imaju samo rukovodioca, vođu koji želi da bude popularan i onda je teško voditi državu. Pazite na to da sačuvate svoju ustavnost, slobodno takmičenje političkih stranaka i da i dalje razvijate ova područja, naravno, uz pregovore o ulasku u EU. Kod kuće nekima se to ne sviđa. Međutim, ja govorim da upravo mi, slovenski narodi, uprkos tome što smo članice EU, moramo da imamo dobre odnose i prema istoku i prema zapadu i prema severu i prema jugu. Ovaj razumni pristup vidim u vašoj politici.

Mi Slovaci smatramo Srbe sastavnim delom našeg društvenog života. Drago nam je što su naše dugoročne veze čvrste i da jačaju. Naravno, novo vreme, moderno vreme donosi čitav niz fenomena. Mnogo Srba dolazi u Slovačku, mnogo Srba ostaje da radi. Za nas je vrlo značajno da mi Slovaci vidimo ovaj fenomen. Sve ćemo učiniti u pravcu da se ova međusobna povezanost koju smo osećali proteklih vekova realizuje i u današnje vreme prema vašim građanima kod nas. To nije uvek jednostavno.

Slovački narod uvek će stajati uz svoju južnu braću i verujem da će to biti uzajamno. Bez obzira na političku situaciju, nikad nemojmo zaboraviti da smo pre svega ljudi, da imamo zajednički cilj da napravimo svet boljim. Sloveni smo i zato zajedno sačuvajmo i razvijajmo naš slovenski svet. Slovenski svet je jedinstven i izuzetan.

Mi Sloveni vrlo loše shvatamo površnost, bezosećajnost, nadmenost. Nažalost, ove osobine danas su u modi. Naša snaga je, međutim, u tome da imamo veliko srce. Nekada to izuzetno boli, ali vama Srbima mislim da ne moram da govorim o tome koliko puta u istoriji ste morali da ustanete. Znam da se dižete i da ćete se ponovo podići nakon ovako teškog perioda, i bićete jaki. Ja to i želim, i želim to i vama.

Zahvaljujem vam se na poverenju i na časti da nastupim u vašem parlamentu. Ovo je najveća počast koju može da pokaže jedan demokratski narod. Niste mogli više da ispoštujete Republiku Slovačku od ovoga što ste učinili, da sam mogao da izlažem pred vama. Kao što sam na početku rekao, cilj mog izlaganja bio je, pre svega, da vam se zahvalim za vekove bratskih odnosa. Takođe, da izrazim spremnost Slovačke da vam pomogne i da možemo da vam vratimo to što ste vi u vekovima činili za nas.

Ispred nas su veliki izazovi i od strane EU. Moramo da govorimo o poboljšanju funkcionisanja EU, o migracijama, o socijalnim pitanjima o kojima sam već nešto govorio, kao i o drugim pitanjima. Želim, međutim, da to savladamo u okviru Evrope, zato što samo zajedničkim snagama mudrih evropskih elita i predstavnika država možemo da konkurišemo svetskim velesilama. Privredni svet je nemilosrdan. Ne postoji trgovac koji, kada vam pozajmi evro, ne želi više nazad. Budite oprezni.

Kao što sam već rekao, puno puta u istoriji smo ustali, pomogli smo jedni drugima i želeo bih da stojimo jedni pored drugih i u modernoj Evropi. Srbiji želim samo uspeh i napredak. Srbiji i srpskim porodicama želim mir. Vi znate da poštujete ovu reč najviše u Evropi. Želim vam mir, dobre prijateljske i porodične odnose. Želim vam, iskreno, napredak. Zaslužili ste ga.

Dragi Srbi, predstavnici nacionalnih manjina, dozvolite mi da se sa vama na kraju pozdravim na vašem jeziku – Bog blagoslovi Srbiju i hvala vam, prijatelji.

PREDSEDNIK: Poštovani narodni poslanici, poštovane dame i gospodo, želim da se zahvalim Njegovoj ekselenciji gospodinu Andreju Danku, predsedniku Nacionalnog saveta Slovačke Republike, na njegovom obraćanju.

Ovim rečima zaključujem Šesnaestu posebnu sednicu Narodne skupštine Republike Srbije u Jedanaestom sazivu. Hvala vam što ste prisustvovali sednici.

(Sednica je završena u 11.10 časova.)